

Bolu Biyografi Akademisinde NURİ PAKDİL

Nuri Pakdil denilince akla Kudüs gelir, isyan gelir. Yalnızlık gelir, sitem gelir, eylem gelir, devrimcilik gelir, akla ziyan duruşlar gelir. Nuri Pakdil denilince akla batı karşıtlığı gelir ama bu karşıtlık batının bilimine, ilmine değil ruhuna, batının zulmüne, zalim tarafına, sömürsüne, çifte standardına, iki yüzlülüğüne, kapitalizmine karşıdır ve sömürücü batının karşısına, insanı şerefli kılan İslam'ı koyar, kurtuluşun İslam'da olduğunu işler yazılarında, şiirlerinde, sohbetlerinde.

Onun hayatına birebir şahitlik eden "Entelektüel Öfke Nuri Pakdil" kitabının yazarı Hüseyin Su;

Nuri Pakdil'in nasıl biri olduğunu bütün açıklığıyla okurun idrakine sunmak için çıkılan yola Stefan Zweig'den bir alıntıyla başlıyor kitap: **"Onu tanıyanlardan hiçbiri onu terk etmez ama yanında kalmaya kimse dayanamaz."**

Kahramanmaraş'ta 1934'te dünyaya gelen **Nuri Pakdil**, ailesinin tavrı nedeniyle eğitim hayatını aralıklarla sürdürdü. İlkokuldan itibaren yazmaya başlayan Pakdil, ortaokulda iken tanıştığı "Büyük Doğu" dergisiyle hem düşünce ve hem de yazı macerasına ivme kazandırdı. (AA)

OKUL KARŞITLIĞI

Eskiden Anadolu'da bir okul karşıtlığı vardı. Batının ne olduğunu bilen, batının tahakkümüne girmek istemeyen aileler çocuklarını okullara göndermek istemezdi. Nuri Pakdil'in ailesi de bunlardan biriydi.

Ailesinin okumasını istemediğini "Bir Yazarın Notları"ndaki yazısında dile getiren usta edebiyatçı, bu durumu şöyle anlatmıştı:

"İlkokulun öğretisiyle, annemin babamın öğretisi kanlı bıçaklı savaş halinde miydi birbiriyle? Ama evimize kimi günler oturmaya gelen o çok sevdiğim bayan öğretmenimi, annem de çok sevmez miydi? Annem, bazen bu öğretmenimle de gözyaşları içinde konuşmaz mıydı? Şu ilkokul, hep düğüm atılan acayip bir iplik miydi? Annem, babam ilkokuldan, genelde, tüm okullardan neden bu denli tiksiniyordu? Başka kentlerde de var mıydı ilkokulu, genelde tüm bu okulları özdeş bir duyguyla gören anne babalar?" (AA)

ÇOCUKKEN DİKKAT ÇEKMEK

Ortaokula 3 yıl gecikmeli başlayan Pakdil, 1954 -1955 yıllarında Maraş Lisesi'nde okurken, beraber eğitim gördüğü iki arkadaşı ile "Hamle" isimli edebiyat dergisini çıkardı. **Bu küçük lise dergisi Ankara'dan İstanbul'a birçok yazarın ve şairin dikkatini o dönem çekmişti.**

Nuri Pakdil, Maraş Lisesi'nin ardından İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kahramanmaraş'ta çıkan "Demokrasiye Hizmet" ve "Gençlik" gazetelerinde de yazıları yayınlanan Pakdil, bir süre "Yeni İstiklal" gazetesinde sanat sayfaları düzenledi.

Üniversite yıllarında aralarında Sezai Karakoç ve Necip Fazıl Kısakürek'in de bulunduğu edebiyatçı, sanatçı birçok düşünürle yakın ilişki kuran Pakdil, askerlik görevini Bitlis'te tamamladı.

Pakdil, üniversite eğitiminden sonra 1965'te bir bakanlıkta hukuk müşaviri olarak göreve başladı. Daha sonra Devlet Planlama Teşkilatında 1967'de çalışan Pakdil, bu görevinden de ayrılarak kendini yazarlığa verdi. (AA)

SANATININ GAYESİ

“1969’da Mehmet Akif İnan, Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören’le birlikte ‘Edebiyat’ dergisini çıkarmaya karar verdiğimizde, bizi bu girişime zorlayan etken aslında tekti: **ülkü olarak Batıcılığı seçmediğimizi yalnızca yerli düşünceye ve bunun tüm değer yargılarına bağlı olduğumuzu söylemek.**” diyerek yönünü ve sanatını icra ediş amacını arkadaşlarıyla birlikte açıklamıştır. (AA)

ŞİİR TEMASI

Emir Ali Şahin der ki: Nuri Pakdil’in şiirlerinin iyi anlaşılması için **onun yetiştiği çevre ve zihniyet iyi bilinmelidir. Şiir, ele alınırken şairin şahsiyetini iyi tanımak ve onun toplum içindeki konumunu iyi anlamak bu bağlamda değerlendirmeler yapmak gerekmektedir.**

O, yerli düşünce dediği İslâmî referansları esas alan yoldaki yürüyüşünden hiç vazgeçmemiştir. Kendisini daima bir İslâm Devrimcisi olarak ifade etmiştir. Yalnız fikirlerini anlatırken edebiyatı fikirlerine feda etmemiştir.

Eserlerinde kendine özgü yeni imgeler ve bir biçim oluşturmuştur.

KUDÜS

Nuri Pakdil, birçok yazısında özellikle de şiirlerinde “Kudüs” aşkını, bayraklaştıracak derecede bir tutkuyla ifade eder. Onun bu tutkusu Türk edebiyat ve fikir toplulukları tarafından kendisinin ‘Kudüs Şairi’ diye adlandırılmasına neden olmuştur. (Dergipark)

Nuri Pakdil, 2015'te 81 yaşında geldiğinde Kudüs'e giderek, Mescid-i Aksa'da cuma namazı kıldı ve hayali gerçek oldu.

İslam dünyasının Kudüs'e tavrını çok "trajik" bulduğunu dile getiren Pakdil, "Zaten İslam dünyası kendi arasında kavgalı durumdadır ve maalesef Kudüs'e yönelme imkânı şu anda gözüküyor. İslam dünyasının kurtuluşu ancak ve ancak Türkiye'nin ayağa kalkmasıyla mümkün olacaktır. **Ben yeryüzündeki İslami hareketin, Türkiye'den başlayacağına inanıyorum. Bu inancı içimde her zaman capcanlı tutuyorum. Türkiye'deki İslami uyanışa büyük önem veriyorum.**" demişti. (TİKA)

NURİ PAKDİL HAKKINDA

Ali Haydar Haksal (Yazar): Nuri Pakdil, insanı sarsmak, onu ayağa kaldırmak görevini, yazarak ve yaşayarak bir fiil yerine getiren bir yazar ve düşünce adamı olarak bu eylemini evrensel bir düzlemde sürdürdü: "Nerede bir insan yaşıyorsa onunla bağ kurmak isterim. Kulluk bilincine, insanları düşündükçe varyorum." der. O'nun bütün çabası Hz. Peygamberin (sav) bize emanet ettiği ilâhî gerçeği nakletmektir insanlığa yazılarıyla, şiirleriyle, oyunlarıyla. O, "Tanrı'ya ulaşan yolu tıkayan tüm engelleri kaldırma olarak algılıyorum sanatın işlevini." der, "Bir Yazarın Notları 1" kitabında. O, dünyadaki kötülüklerin, çürüyüşün sebebini Tanrı'dan uzaklaşmakta görür. İnsanı özgürleştirecek tek şeyin Tanrı'ya inanmak ve buyruklarını hayata hâkim kılmak olduğunu vurgular Nuri Pakdil.

Nuri Pakdil'in bizlere bıraktığı en önemli mirası ödünsüz bakışı ve ufkudur. İnsan merkezli, gelecek düşüncesidir. Onun metinlerinde özün içinde önemli vurgular bulunur. Bunlar birer şimşek aydınlığı oluşturur. Bilirsiniz şimşek ani parlamışlarla çok etkili ve keskin bir açı gösterir. Bu da kimi şeylerin fark edilmesini sağlar. Diğer yandan ürperten bir özelliği var. Sanat bir bakıma ürpertidir. İnsanın iç dünyasını sarsan, aydınlatan bir ürperti. Nuri Pakdil'i de böyle değerlendirebiliriz.

Necip Evlice de Nuri Pakdil hakkında şöyle demiştir: Nuri Pakdil, yazılarında **Kudüs'ü sadece bir düşünce ya da edebiyat imgesi olarak değil, dünya hayatının ayrılmaz bir parçası olarak ele almıştır. Ona göre Kudüs, İslam dünyasının içinde bulunduğu bunalımlara çözüm arayışının da merkezindedir. İslam Birliği'nin kurulması ve "Ortadoğu'nun sınır taşlarıyla bölünemeyeceği" fikrini savunan Pakdil, Kudüs'ün kurtarılmasını en önemli hedef olarak belirlemiştir.**

ANNELER ve KUDÜSLER

Tûr Dağı'nı yaşa

Ki bilesin nerde Kudüs

Ben Kudüs'ü kol saati gibi taşıyorum

Ayarlanmadan Kudüs'e

Boşuna vakit geçirirsin

Buz tutar

Gözün görmez olur

Gel

Anne ol

Çünkü anne

Bir çocuktan bir Kudüs yapar

Adam baba olunca

İçinde bir Kudüs canlanır

Yürü kardeşim

Ayaklarına bir Kudüs gücü gelsin.

Nuri Pakdil

BATILILIK ve YERLİLİK

Sayın Nuri Pakdil, “Batı Notları” adlı gezi kitabında, “Okullarımız, Batı övgüsünü ödev bilmiş öğretmenlerle doluydu, kafalarımız artık duymayacak değin şişerdi, Türk yazarlarını değil, Batı yazarlarını salık verirlerdi bize” diye yakındıktan sonra şunu ekliyor: ‘1923 devriminden beri boynumuz ağrıdı Batı’ya bakmaktan.’

Aynı zamanda Pakdil; “Yabancılaşmış Türk aydınları, yurt düşmanları ile birlik olup tuzak üstüne tuzak kursalar da uygarlığımıza dönüş eylemi durdurulamayacaktır.”

“Uygarlığımızın özündeki ülkü -ki buna yerli düşünce diyoruz - Türk halkının gönlünde canlı, yeni ve hiç bozulmamış biçimde duruyor... Cumhuriyet yönetimi batılılaşmayı amaç edinmişti, ne var ki bu yöneliş Türk ulusunun uygarlık değerleriyle çelişiyordu.”

“(Melih Cevdet Anday Bir Karşılaştırma Cumhuriyet Gazetesi, Tartışma, 5 Nisan 1974)”

CEZAYİR

“İnsanla birlikte büyüyen çok cümleler vardır.

Cümleler de insanlarla birlikte o büyük aileyi oluşturur.

Annemin anlattığı Cezayir öyküleri de özsuyu olurdu bu cümlenin.

Öyle kaldı: sormadım anneme. Nerden bilirdi annem bu Cezayir öykülerini? Başka öykü anlatmaz mıydı? Çok anlatırdı, çok ustaydı annem öykü anlatmada. Niye, bu Cezayir öyküleri sarardı beni? Kitaplardan mı okumuştun, yoksa duymuş muydu? Annem, bu öyküleri uydurmuş olmasındı? Niyeydi hep Cezayir üzerinde duruşu böyle? Cezayir nereydi, Maraş nereydi? Yoksa, annem, hayal gücümü mü geliştirmek istiyordu? Acaba, Halep’te, okula gittiği yıllarda, hep Cezayir öyküleri mi okumuşlardı?

Uzun atları olurdu Cezayirliğin, sürerlerdi denizlerde bile atlarını; yiğit mi yiğitti hepsi!

Terli atlarıyla geçerlerdi denizleri Cezayirliğin! Sorardım geceleri: öyle olacak mıyım ben de; uzun atlarla denizleri geçecek miyim? Gülerdi annem (annem ne kadar az gülerdi!).” (Bir Yazarın Notları II, s. 33)

Anne, çocuğuna olduğu kadar evlerine gelen komşu kadınlara da Kur’an öğretir ve bilinçlendirir onları. Topluma karşı da sorumluluğunun bilincinde olan bir annedir. Yukardaki satırlar, tam da Nuri Pakdil’in lise yıllarında başlayan ve üniversite yıllarında sonuçlanan Cezayir Bağımsızlık Savaşının yanında ve Fransız sömürgeciliğinin karşısında yer almasının da kaynağını açıklıyor aslında: Anne. Bir Müslüman olarak, tüm yeryüzündeki bağımsızlık savaşlarının, zulüm ve adaletsizliklere karşı verilen direniş hareketlerinin yanında yer almasını da bu satırlardan anlayabiliyoruz. **Çünkü, Nuri**

Pakdil'e göre, nerde ve kime karşı bir haksızlık varsa, en başta Müslümanlar buna karşı durmalıdır. (Necip Evlice)

KENDİNİ TANIMLAMA

Eserlerinde "emek, emperyalizm, devrim" gibi kelimelere de yer veren Pakdil, verdiği röportajlarda kendisini "Ben, antikapitalist, antifaşist, antinazist, antisyonist, antisosyalist ve en önemlisi de Türkiye özelinde olmak üzere antifiravunist bir bilince ve iradeye sahip devrimci bir yazarım."

"Benim için yazı yazmak bir bakıma savaşmak demektir"

Pakdil, devrimciliğinin temelini, İslam'a olan sarsılmaz bağlılığının oluşturduğuna da her zaman sözleriyle dikkati çekerek, şu ifadeleri kullanmıştı:

"İslam dini kıyamete kadar sürecek sürekli devrim anlayışını öngörür. Yeryüzünde zulüm, haksızlık, adaletsizlik var olduğu sürece, bu zulmün, bu haksızlığın, bu adaletsizliğin kaynağı olan egemen güçlerin yok edilmesi için, Müslümanların devrimci mücadelesi de sürecektir. Kirli mülkiyete karşı, kara siyasaya karşı devrimci savaş kesintisiz sürecektir. Çünkü İslam dini bunu öngörmektedir. İslam dini özgürlükçüdür, ilericidir, devrimcidir, bağımsızdır, sömürünün her biçimine karşıdır, başta anamalcılığa karşıdır, başta yabancılaşmaya karşıdır İslam Öğretisi. İnsanın, yalnızca, 'emeğinin karşılığını yiyebileceğini' vurgular bu din.

Benim için yazı yazmak bir bakıma savaşmak demektir. Çünkü yazılarımda, her türlü putçuluğa karşı, her türlü yabancılaştırmaya karşı, her türlü sapmalara karşı vermekte olduğum savaş anlatılmaktadır. Yazılarımda kirli mülkiyet tutkusunun insanı ele geçirmesi anlatılmaktadır. Yazılarım, kapitalizme ve sömürü düzenine karşı bir tepkiyi, bir eleştiriyi ifade etmektedir." (AA)

ÖDÜL DETAYI

Pakdil, 2019 yılı Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülleri'nde, **"edebiyat" dalındaki ödüle, "yerli düşüncenin egemenliği adına ürettiği özgün eserler, Türk Edebiyatı'na kattığı kelime tercihleriyle dolu estetik anlatım dili ve insanı kalbinden tutmayı öneren değerli fikirlerinden dolayı" değer görüldü.** Usta yazar aynı zamanda 2013'te "Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülü"nü, 2014'te de "Necip Fazıl Saygı Ödülü"nü aldı.

TAVSİYELER

Edebiyat çevrelerinin büyük saygı duyduğu Pakdil, "Klas Duruş" için gençlere, "**Paraya pula metelik vermemek, adil olmak, insanlarla sıcak ilişki kurmak, çok kitap okumak, bir yabancı dil öğrenmek, geziler yapıp, notlar tutmak ve İstanbul'u tanımaya çalışmak**" tavsiyelerinde bulunmuştu.

ÖLÜM ve ESERLERİ

Nuri Pakdil, üst solunum yolları enfeksiyonu nedeni ile kaldırıldığı Ankara Şehir Hastanesi'nde 18 Ekim 2019'da 85 yaşındayken hayatını kaybetti. Usta edebiyatçının cenazesi, Hacı Bayram Veli Camisi'nden kılınan cenaze namazının ardından Taceddin Dergahı'nda defnedildi.

Türk edebiyatının usta ismi hakkında yapılmış sempozyum, tez, dergi, kitap ve belgesel çalışmalardan bazıları ise şunlardır:

"Hece Dergisi: Edebiyat Dergisi ve Nuri Pakdil Özel Sayısı", "Dilimin Döndüğünce Sustum -Siddık Akbayır", "Düşünen Kalem Nuri Pakdil Sempozyumu", "Yedi İklim Dergisi 58. Sayı: Nuri Pakdil Ustamıza", "Sükut Suretinde Şerhi-Ali Göçer", "Nuri Pakdil'de Protest Tavız (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) - Tuğba Doğan", "Abdsürd Tiyatro Bağlamında Nuri Pakdil'in Umut Adlı Oyunu Üzerine Bir İnceleme (Makale) - Nilüfer İlhan", "Nuri Pakdil Belgeseli - TRT", "Yedi Güzel Adam - TRT (dizi)"

Nuri Pakdil'in hayatı boyunca kaleme aldığı 42 eserden bazıları da şunlardır:

"Umut (oyun)-1974", "Harikalar Tablosu (çeviri)-1974", "Ay Operası (çeviri)- 1975", "Bağlanma (deneme)- 1979", "Put Yapımevleri (oyun) -1980", "Bir Yazarın Notları-I (deneme)- 1980", "Bir Yazarın Notları-II (deneme)- 1981", "Edebiyat Kulesi (deneme)- 1984", "Derviş Hüneri (deneme)- 1997", "Arap Saati (deneme)- 1997", "Klas Duruş(deneme)- 1997", "Osmanlı Simitçiler Kasidesi (şiiir)- 1999", "Bakır Dönemi (oyun) 2014"

GİTTİLER YEDİŞER YEDİŞER (Yedi Güzel Adam)

Yedi güzel adamlar
Birer birer göçüyor
Yedi iklim gibi
Yedi kat tad bırakarak
Dimağlarda!
Yedisinde de
Yetmişinde de
Eğilmeden
Bükülmeden
Dimdik durarak
Diklenmeden
Dimdik duran
İnsanlar bırakarak
Arkalarında!
İnan'ıyorum ki biri
Eylemleriyle
Kevser ırmağının
Diriliyor kenarında!
Pirüpak Dil'iyle diğeri
Kudüs semalarına
Bırakıp gidiyor ruhunu!
ACZ'ini
Adının baş harflerinden alarak
En Zarif anında bile
Zulme taş atmayı sürdürüyor
Elimize sapan taşlarını veren diğeri!
Evlat acısıyla yanıp tutuşanı vardı
Çocuklar üstüne titremesiyle bilinen
Cennet bahçelerinde
Koşturuyor şimdi yavrusuyla
Çeşme başında yatan Alaaddin!
Erdem, şiir yazmakta değil
Ölümün tadına varıp
Ölümden korkmamakta!
Ne yapsın bize ölüm derken
Koşup gitmekte sevenleri
Kelimeler dökülen yolundan!

Kafaları karıştırmamak için
Kafaları karıştıran kelimelerle
Kafası ile yüreği temiz bir halde
Dolaşıyor aramızda Rasim ağabey!
Yedilerden karışan oldu kırklara
Aramızda dolaştıktan sonra!
Nefes verdiler teneffüs edemedik
Gittiler yedişer yedişer
Yerine yenilerini getiremedik!
18.10.2019

Diriliş dedi son giden
Şimdi yeniden dirildi semalarda
Kalbimize hüznünü bırakarak...

16.11.'21

[Mustafa Süs](#)

ARAF

I

Geliyor üstümüze bir yakup titremesi
değişimin belirtisi şapkanın ironisi

Kutlu öğleüstü ve akşam üstü
özellikle şimdi akşam üstü

Hiç eskimiyor ortadoğuda zaman
çünkü en verimli bir alçı

Dinç vakur sade genç elleri
belirledi açıkça kutsal kitapta bütün kelimeleri

Sözü alıp bindi sağlam at gibi üstüne
ömrümüzün orağı gamı alıp kırdı

Ölümse sabırlı bir hüma kuşu
hannâne direği ölçüledi varoluşu

Denizi bir solukta içtim de
tuz ve toprak kaldı geride

İştahlıyım bağımsızlığa savaşa özgürlüğe
bu ilkeler her ülkede girecek yürürlüğe

II

Konuşma sırası geldi mi bana anne
ortadoğu çocuğu değil miyim anne
düşünüyorum o halde savaşacağım anne

Damarlarım uzadı
ak bir kıvıltı kapladı petrol damarlarını
ülkem boru

Savaş benim arkadaşım anne
durmadan mukavemet anıtları dikeyiyoruz her
santimetre karesine ortadoğunun

Bölünemez ortadoğu
sınır
taşlarıyla

Çoğuz
biz
anne

Çevremde
muştı dağıtan
kesiksiz artan
her çocuk
bir komutan

Parmaklarımız kabardı bir geyik karnı oluverdi
ileride görüyoruz putu kıran ibrahimi
bizi yanına çağırın ibrahimi

Bizi özgür eden
putu kıran özgür eden
hep o ateşte yanmayan güçlü ibrahim

Çoğaldılar
birbirlerine destek olup
daha çoğaldılar

O
sesin
yankısını
betondan sağlam
bastırdılar göğüslerine
yeni bir eylem yüklediler
kelimelerine bile

/gözlerin şiirin ekmeği gibi
geliyor eylemin bittiğinde
ey sevdanın has buğdayı/

Damladı yere
bir damla yağmur
bir damla eylem
bir damla yağmur
bir damla eylem

III-B

Yani içinde tarihin dolaşıyor bir sarı kedi
yani bir batı kedisi

Kafka dağı ve kamünün sisif efsanesi
önemli değil aşılacak kaf dağı unutma bu sesi

Ve bağdat ve kufe ve trablusgarp ve ürdün
daha dün biraz erzurum biraz maraş biraz istanbul

Kutlu bir el bağlamıştı kentleri birbirine
evreni kaplayan bir iple

Bir sara çarpmışlığı bulaştıysa da
cinler oturup beş taş oynadıysa da

Evreni bir ev yapan bir düşüncenin
çevresinde toplandılar ortadoğu oğulları

Deniz kabardı ve silindi soluğu önünde yığidin
dağlar geriye geriye çekildi soluğu önünde yığidin

Değişti at mitralyöze sokaklarında ortadoğunun
ve deve her eve sevinç taşıdı durmadan onurla

IV

Zekâtla hac önderliğinde namazın
başlattılar eylemini çağımızın

Bir mutlu akımla aydınlattılar evleri
parmaklarım sürekli yeni bir devrimi getiriyor

Soluğumuz şandır
güneş devrimci soluğundan daha sıcak değil

Tüm yasalarda yazılı varoluş ayetleri
görüyorum iki bin yıl öncesiyle iki bin yıl sonrasını

Duydum çalışanın kıvançlı sağlam
inançlı yürek sesini toprakta

[Nuri Pakdil](#)